

Türk-nemes gatnaşyklary we döner

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Türk-nemes gatnaşyklary we döner TÜRK-NEMES GATNAŞYKLARY we DÖNER



Türkiýede resmi saparda bolan Germaniýanyň prezidenti Frank-Walter Staýnmaýeriň ýany bilen 60 kilolyk ullağan döner (gamburg) bilen gelmegi hemmeleri haýran galdyrdy we sorag alamatyny döretdi.

Birinji kellä gelýän soragam şu: Staýnmaýer ýany bilen nämüçin döner getirdikä we munuň bilen nähili signal bermek isläp biler?

Muny birnäçe nemes tanşymdan soradym welin, suwytly jogap berip biliň bolmady. Aýdýanlary umuman şeýledi:

– Döner indi Germaniýanyň fastfud iýmiti saýylýanlygyndan Germaniýa bilen Türkîyäniň arasyndaky iň esasy umumy

aýratynlyga ünsi çekjek bolan bolmagy mümkün.

Meniň pikirimçe-hä, nemes prezidentiniň resmi saparynda Türkýä döner getirmegi beter gulkünç, şol bir wagtyň özünde hiç bir tarapdan manysy-da ýok.

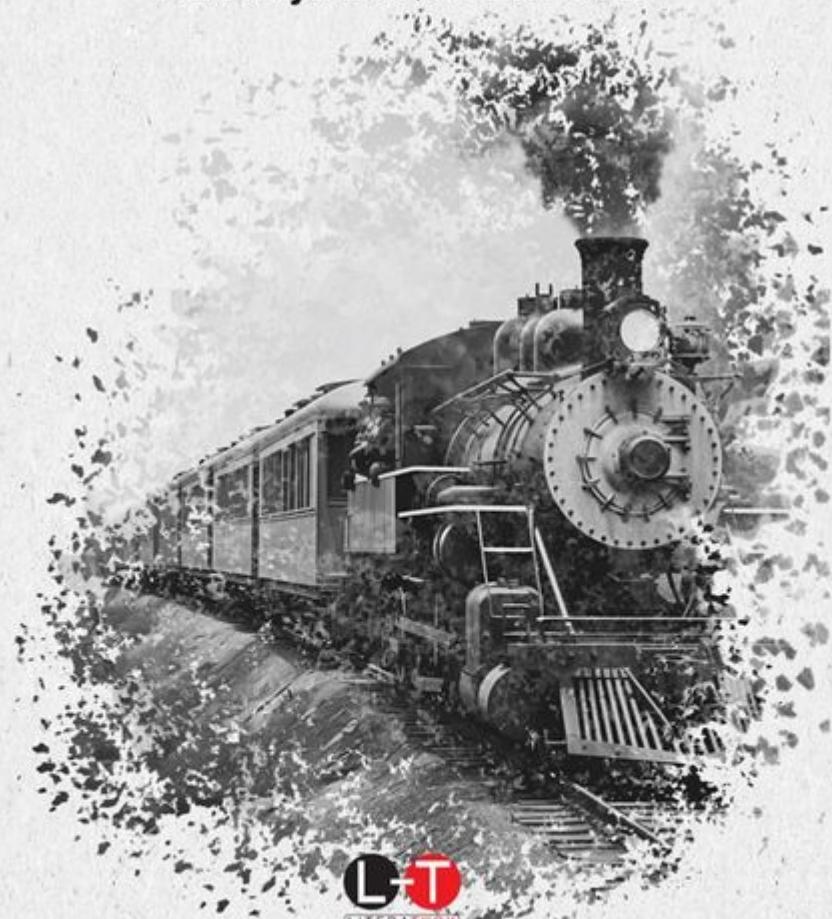
Şol sanda bu ýagdaý Germaniyanyň ýurduň daş-toweregindäki we dünýädäki üýtgeşmeleri yzarylap bilmekde kynçylyk çekýändigini aňladýar.

Türkiye indi daşary ýurtlara gidip işleyän garamaýak işçileriniň ugradýan pullaryndan düşyän girdejä mätäçlik duýyan ýarlykly-garyp ýurt däl, Germaniyada ýasaýan türklerem indi diňe şäher häkimliklerinde zibilçi bolup işleyän, magdan känlerinde agyr işlerde işleyän jemgyyetiň iň aşakdaky gatlagy däl.

Gaýtam tersine, bu ýurtdaky üç milliona golaý türk jemgyyetiň orta gatlaklarynda ortagürp derejede ýasaýar.

KÜLTÜRLEŞME, KİŞİLERARASI İLETİŞİM VE ALMANYA'DAKİ TÜRKLER

Dr. Hülya Anakız ERTÜRK



Germaniyada indi söwdadan turizme, bankirlikden telekeçilige, döredijilik we sungatdan syýasata, ylym-bilime islendik ugurda üstünlikli türklere duş gelmek mümkün.

Nemes mediýasynda we serial pudagynda iñ öñki hatarlarda yüzlerçe türk bar. Nemes parlamenti Bundestagda, syýasatyň depesinde özüne ýer edinen türkleriňem sany ýüzden, iki ýüzden

köp.

Beýleki ugurlar beýlede dursun, ylym-bilimde we çeper edebiýatda-da türkler Germaniyada iň öñki hatarlara geçip ugrady.

Nemes edebiýatynda onlarça türk ýazyjysynyň eseri bestseller sanawlarynda ýer alsa, başyny Özlem Türejidir Ugur Şahiniň çekýän alymlar topary-da nemesleriň ünsüni özüne çekip gelýär.

Başgaça aýdanda, bu ýurtdaky türkler indi tereçä tere satýar.

Türkiye barada aýdanda bolsa, bu ýurduň soňky ýyllarda ylym-bilim we tehnologiýa ulgamynda ýeten sepgidi dostlary beýlede dursun, duşmanlarynyňam hormatyna we ýokary bahasyna mynasyp bolandygy hakykat.

Ýüzlerçe ýurda teleserial satýan we mundan lomaý girdeji gazanýan Türkiye şol üstünligi tehnologiýa ulgamynda-da gaýtalamaga başlady.

İŞÇİLİKten VATANDAŞLIĞA: ALMANYA'DAKİ TÜRKLER



Dr. Turkut GÖKSU

Özen Yayıncılık
ANKARA - 2000

Mundan 20-30 ýyl öñ «Türkiye ýüzlerce ýurda kino önümini, şeýle-de onlarça ýurda ýarag we ok-däri satar» diýseňiz, hemmeler üstüñizden gülüp geçerdi.

Antalya we Ortaýer deñziniň kenarýakalary her tomus turistler bilen dolup-daşýar. Stambulyň iki ýakasyndaky howa menzili Aziýanyň we Ýewropanyň arasyndaky iñ uly tranzit nokadyna öwrüldi.

Howa menziliniň ikisi-de şeýle bir märekeli welin, zallarynyň ugrunda ýolagçylar bilen çaknyşman ýöräbem bolmaýar. Muňa derek Frankfurt howa menzilinde günde bolmasa-da, käbir günler yns-jyns ýok.

Men bulary bir ýerlerden eşdip ýazamok, hut öz gözüm bilen görüp şáyat bolandygym üçin ýazýaryn. Bir hepde mundan öň Sabiha Gökçen adyndaky howa menzilindedim, ol ýeriň adamy şeýle bir köp welin, zordan özümi uçara atdym.

Şular ýaly ýurda we şular ýaly dinamiki jemgyýete diňe döneriň üsti bilen baha beriljek bolunmagy Germaniya ýaly ýurt üçin şowsuzlykdan has beter masgaraçylykly ýagdaý bolsa gerek.

Germaniya şonsuzam köp wagt bări töweregindäki üýtgeşmeleri doly we dogry öwrenip, şoňa görä amal etmekden ejiz gelýär. Eger şeýle bolmasa ilki Ysraýylyň Gaza gyrgynçylyggyna goldaw berip, yzyndanam ony duruzmaga synanyşmazdy. Ýa-da Russiya-Ukraina uruşynda ABŞ-nyň direktiwalary boýunça hereket edil, özünü syýasy-ykdysasy taýdan kyn ýagdaýa düşürmezdi. Gaýtam tersine, tutuş ÝB-nj töweregine jemläp, Ukraina babatda ABŞ-dan tapawutly syýasat ýöredip, Russiya bilen dil tapşymaga synanyşardy, şeýdip Ýewropanyň orra-ortasynda barýan uruşyň öňüni alyp bilerdi.

Dogry, edil şumat Türkiye ykdysady taýdan uly problemalar bilen gidişyär. Girdeji deňsizligi, demokratiýa we hukuk babatdaky meseleler ýurduň at-abraýyny we ygtybarlylygyny sarsdyrýar. Muňa garamazdan, Türkiye diňe bir döneriň üstünden tanaljak, baha beriljek ýurt däl. Gaýtam ol häzir dostýarlarynyň we duşmanlarynyň hormat goýyan, üns berýän regional güýjüne öwrüldi.

Germaniya öz ykdysadyýetini, syýasatyny goranmak ulgamyny ABŞ-nyň eline berip doly diýen ýaly oýnatgy döwlete öwrüldi, a Türkiye bolsa Ukraina uruşyndan Gaza tragediyasyna, Eýrandan Owganystana, ol ýerdenem Daglyk Garabag konfliktine çenli hemme ugurda öz ýurdunyň bähbitlerine görä hereket edip, hemmeleriň ýokary bahasyny we hormatyny gazandy.

Germaniyanyň bolsa hiç bir meselede özüne degişli syýasaty ýok, gaýtam her bir meselede belli karara gelmeli wagty Waşingtondan gelmeli yşarata garaşýar.

Almanya'da Türkler

-Yabancılıktan Yerleşikliğe Kimlik Aile Din-

Irmak BARAN



ESKİ

Aslyna seredende, munda ullakan geň galar ýaly zadam ýok. Munuň özi uzak wagt bări ýokardan buýruk almaga öwrenißen adamlaryň, jemgyyetleriň, döwletleriň refleksinden başga zat däl.

Germaniya hem Ikinji jahan uruşyndan bări kararlaryny ABŞ-dan geljek direktiwalara görä kesgitleyär.

Moskwadan buýruk almaga öwrenißen biziň türki respublikalarymyzam 1991-nji ýylда garaşsyz bolanlaryndan soň biraz wagtlap nätjeklerini we nirä ýörejeklerini bilmän durupdylar.

Germaniýanyňam indi özüniň garaşsyz ýurtdugyny, Ikinji jahan uruşynyň kölegesinden çykmalydygyny ýadyna salmagy gerek. Ýogsam bolmasa, Germaniýa ullańan ýurt we jemgyyet häzirki wagta çenli bolşy ýaly mundan soňam ABŞ-Ysrayyl ikilemesiniň kölegesi astynda ýaşamagyny dowam etdirer.

Türk-nemes gatnaşyklary barada aýdanda bolsa, kemçilikli meseleleriň birinde-de oñyn hasaplap boljak öñegidişlikler ýok.

FETÖ-nyň, PKK-nyň Germaniýadaky hereketleri, wiza problemasy, ÝB agzalygy ýaly meselelerde ýeke garyş öňe gidilenok, gaýtam tersine, hemme zat öñki-öñküligine dur.

Germaniýa birnäçe meselede Türkîye ýaly ABŞ-dan özbaşdak hereket edip bilen bolsady, özüniň we Ýewropanyň bähbitlerine üns berýän syýasat ýöredip bilen bolsady, iň esasy sy-da Ysraýlyň täsirinden we hopbasyndan halas bolup bilsedi, edil häzir Ukrainada we Gazada bolup geçýän tragediyalar belkäm-de hiç biri bolmazlygy-da mümkünindi.

Esedulla OGUZ,

Germaniýaly türkmen žurnalisti.

Sişenbe, 30.04.2024 ý. Publisistika